

flödet i landet skall minskas, och derigenom de enormt stegrade varuprisen nedsättas. En god början till öfverflödets gagneliga bortskaffande är redan gjord. Öfverhufvud kommer denna omständighet att mildra många af myntvärdets fallande förorsakade förluster. Men att likväl genom myntvärdets godtyckliga höjande öfverflytta dessa på andra händer kunna vi icke anse för välbetänkt.

Den ärade författaren uppkastar en supposition, att silfvervärdet åter kunde stiga, och, om derförinnan guldmyntfot faststälts efter nuvarande myntvärde, allt utelöpande, fullhaltigt silfvermynt skulle exporteras. För vår del kunna vi deri icke se annat, än en god affär, en vanlig export af en vara, som betalas väl. Äfven banken skulle då ega tillfälle sälja sitt öfverflödiga silfver. Följden vore endast den, att större belopp pennsilfver komme i rörelse. Med guldmyntfot måste följa markstyckets nedsättande till skiljemynt, till betalningsmedel t. ex. endast med 10 mark i en liqvid. Och ett sådant mynt uppsamlas icke lätt till export, isynnerhet som varans begärlighet snart skulle höja dess pris. Men finnes någon utsigt till silfvervärdets stigande, bör väl icke heller öfvergång till guldmyntfot ske, förrän stigandet nått sitt maximum eller, må vara, återgifvit marken, hvad författaren kallar dess ursprungliga värde. Silfrets stigande vill säga guldets fallande. Och häremot kan icke något guldmyntets korn skydda, hvarken författarens eller vårt föreslagna. Inträffar sådant snart, bevisar det, att reformen varit obetänkt.

Omöjligt är väl icke, att en sådan temporär omkastning kan inträda. Men sålänge silfvervärdet befinner sig i jemt nedgående, borde omtanke för landets väl bjuda att, om möjligt, sätta en gräns för myntvärdets försämrande. Stiger silfvervärdet åter, måste detta högre värde läggas till grund vid definitiv öfvergång till guldmyntfot. I öfrigt kan, såsom vi påpekat, silfvervärdet vid en gifven tidpunkt icke så noggrant bestämmas, att icke rum finnes för något procenttal mera eller mindre. Och vi hafva redan tidigare yttrat den tanke, att för den ifrågasatta öfvergången detta mera bör läggas till grund för guldmarkens myntvärde.

Hvarföre den ärade författaren ålägger oss att bevara Finlands bank för förluster, kunna vi ej rätt förstå. Men om myntvärdet icke godtyckligt höjes, är saken mycket lätt. Ingen bjuder banken sedlar till invexling annorlunda än vid köp af vaxlar på utlandet. Då skyddar vaxelkursen. Sitt silfver kan banken enkelt hålla i hvalfvet och deremot utgifva sedlar, tills det behöfves för skiljemynt, hvars utmyntande äfven ger vinst. Men blir det fördelaktigare att sälja och när silfvervärdet ytterligare fallit köpa nytt, läser bankstyrelsen nog så förfara.

79 JOHAN VILHELM SNELLMAN

Morgonbladet n:o 110, 13. V 1876

»Mine herrar! Tacka bör jag mycket för denna välvilja, herrarne återigen bevisat mig. Det borde blott oroa mig, att herrarne så ofta besvara sig eller jag så ofta besvarar herrarne. Jag har dock tvenne skäl att i detta afseende trösta mig.

I många år har jag haft den glädjen, att på Vilhelmsdagen höra studentsång. Det har tillkommit mig oväntadt, ehuru det har haft sin lilla anledning från tidigare tid. Såsom skolrektor i Kuopio nemligen plägade jag, ehuru jag aldrig i mitt lif eljest firat mina hvarken födelse- eller namnsdagar, på Vilhelmsdagen kalla till mig skolans ungdom, ett

antal från alla klasser, och med dem fira dagens qvällstund. Sedan, då jag flyttat till Helsingfors, funnos här redan många af dem, dels studenter, dels magistrar. De kommo ihog dessa våra små, mycket små fester i Kuopio på denna dag, och de togo för sed att glädja mig med sina besök på dagens qväll. Jag vågar väl tro, att jag hade haft lyckan att såsom lärare vinna deras välvilja och en sådan fortfarande hågkomst. Det var sedan, när jag blef professor vid universitetet, denna gamla sed troligen, som föranledde, att derefter ett större antal af universitets-ungdomen besökte mig på Vilhelmsdagarna, och denna vana har allt sedan fortfarit. Det är nu första gången det inträffar, att jag på min födelsedag hör studentsång. Det är också blott denna ena gång; det är detta, som lugnat mig i afseende å det omak, dessa dagar göra herrarne. Vilhelmsdagarna blifva ej heller många. Och om också dessa båda skäl ej skulle finnas, så: herrarne äro unga, och, jag är öfvertygad derom, stegen och sången göra ej mycken möda.

Då jag kommit in på att berätta anekdoter, så ber jag herrarne tillåta mig att berätta ännu en, från en äldre tid, som har sin tillämpning denna dag på mig och på våra relationer.

Herrarne känna, att vårt universitet länge hade såsom eloquentiae professor Johan Gabriel Linsén, en högt begåfvad man, i latiniteten mycket framstående, också en i hjertat välvillig man, men som, kanske ifrån tidigare år, än mera i följd af lidna, mycket svåra förluster inom sin familj, hade efterhand fått ett nog lättörddt och stundom till häftighet urartande lynne. Man hade den tiden många anekdoter härom. Ingen student räknade dock dessa små yttringar af hans lynne honom till last med afseende främst på de olyckor, som hade pröfvat hans krafter att bära lifvet. Alla, som gingo fram till filosofie kandidatexamen, hade för sed att åtminstone någon tid skriva för professorn. Jag hade en gång fått till ämne ett med, jag tror, rubriken: *Amoenitates senectutis et adolescentiae*. Jag var ännu ung och skref, såsom saken föreföll mig, prisade ungdomstiden och den unga åldern, hellre beklagande ålderdomen. Han genomgick ämnena alltid stående bredvid skribenten i sin sal. Då han kom ut med min ämnesbok i handen, voro hans första ord, förrän han gick till rättelserna: »herren prisar ungdomen, ställer ålderdomen lågt; inenniskan vore alltså för mer, ju närmare hon står djuret». – Det var ett mycket skarpt ord. Han lemmade mig häftet i handen och gick in i sitt arbetsrum. Men emedan jag kände hans sätt och sed, stod jag beskedligt kvar och väntade. Han kom efter en stund åter ut. Det rörde mig djupt, när jag såg spår af tårar i hans ögon.

Jag sade, att hans uttryck var mycket skarpt; men det har sin djupa sanning. Ty menniskan har att arbeta sig upp ur naturens band till andens frihet. Detta arbete, det går blott långsamt; det är först efter hand, hon vinner förmåga att känna och döma öfver den verld, uti hvilken hon lefver, döma öfver företeelserna i andens verld i synnerhet, i hvilken hon skall verka. Det är först småningom hon kommer till förmåga att klart fatta ändamålen för sitt lif och först småningom hon förvärfvar den viljestyrka, som sätter henne i stånd att förverkliga dessa ändamål. Det är sålunda som hans hårda ord voro för mig en lämplig tillrättavisning.

Dock, ungdomslifvet är skönt, ungdomstiden är skön, skön emedan den är så rik på förhoppningar, emedan, om denna rikedom ej i människans bröst en gång i lifvet skulle hafva funnits, också verk och gerning aldrig skulle hafva följt, menskligheten aldrig hafva sett dem, som fört dess sak framåt. Må Gud välsigna derfor ungdomstiden!

Men »ingen dag kan prisas förr, än den är till ända». Detta är ett gammalt vishetsspråk hos alla folk. Det är först, sedan man kommit till slutet, som man har någon föreställning om, hvad dessa ungdomstidens förhoppningar inneburo och som man med smärta får se tillbaka på så många ibland dem, hvilka endast förblifvit förhoppningar. Ingen menniska, ej ens de störste och högst begåfvade, undgår detta öde. Enhvar måste vid lifvets slut erkänna, att individen är svag och individens krafter svaga. Enhvar får vid lifvets slut vara nöjd med att från dess förflutna lopp dock bevara ett och annat minne, som gifver tröst, som gifver mod att ifrån lifvet skiljas.

Jag önskar, att herrarne enhvar, jag önskar, att universitetets ungdom i all tid måtte, när de komma till detta slut, kunna, utan alltför stor ånger och utan att känna sig alltför nedtryckta se tillbaka på den tilländagångna banan. Det är ej blott deras lifs lycka, som derpå beror, det är vårt fäderneslands framtid och vårt folks bevarande och lycka. Gud gifve herrarne detta slut på banan! det är en ur mitt hjertas djup gående önskan.

Jag tackar herrarne ödmjukast!»

20

80 NELJÄ PUHETTA.

Uusi Suometar n:o 57, 15. V 1876

»Minä en tahdo kiittää niistä sanoista, joita minulle nyt on lausuttu. Olisi sopimatonta, jos niistä kiittäisin. Minä tahdon kätkeä ne sydämeeni: se olkoon minun ainoa kiitos. Ne olivat, minuun ja minun ansiooni katsoen, ylöllisiä. Minä kuitenkin en epäile, että ne puhujan puolesta olivat totuutta täynnä. Jos minun vähäisestä vaikutuksestani on seurauksia ollut semmoisia, niin se todistaa vaan, että jokaisessa kansassa löytyy ihmisten rinnassa semmoinen lähde, joka, kun siihen vähääkään koskee, jotta sen suu avataan, se rikkaana tulvaa. Eikä se ole sen ansio, jonka Jumala on vienyt tämän lähteen luo, mutta se on niiden tunteiden, isänmaan-rakkauden oma voima, joka näitä kaikkia on aikaansaanut. Jos minulla siinä on mitään ansiota ollut, niin olkoon se niin. Minulla on totisesti jo nuoruuden päivistä ollut vakaa usko kansallis-tunteen isosta voimasta, ja kun minä rupesin isommalle yleisölle puhumaan, oli aika semmoinen, että kaikki kirjailijat meidän maassa olivat kovissa siteissä, eikä käynyt paljo sanominen meidän maan tilasta, eikä sopinut paljo viitata meidän tarpeisin, ja siis, koska ei minullakaan ollut tilaisuutta sen laveammalta siitä puhua, niin minun puheeni aina kääntyi siihen samaan takaisin, siihen lähteeseen, josta minä kauan olin tietänyt, että siitä piti meidänkin kansan olo ja onni tulemaan niinkuin kaikkien kansain, niin kauan kuin ihmissyyttä on tästä maailmasta ollut. Ja se jäävi vastaiseksikin joka kansan ainoaksi varaksi. Olen jo kyllin varma siitä, että, mitkä kohtalot isänmaata kohtannevatkin, niin kauan kuin tämä raitis rakkaus ei ole sitä laatua, että sitä saattaisi mikään voima enää tukehuttaa».

»Minulla on jo tänä päivänä ollut tilaisuus sanoa ja tunnustaa, ettei ole vähäinen ilo ollut minulle kaikesta siitä, mitä minulle on osaksi tullut, siitäkin erittäin se, että meidän maan talonpojatkin ovat minua lähestyneet ja minulle sanoneet, että he tuntevat minun nimeni, ja että se vähäinen ansio, mikä minulla saattaa olla, ei ole heille tuntematon, ja että he siitä tahtovat minua ystävällisessä muistossa pitää. Minulla